Socialförsäkringsutskottets betänkande

1981/82:8

om studiestöd (prop. 1981/82:100)

Utskottet behandlar i detta betänkande de under utbildningsdepartementet, bilaga 12, litt. G. Studiestöd m. m. upptagna anslagen. I anslutning härtill behandlar utskottet också ett antal motionsyrkanden om studiesociala frågor.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1981/82:100, bil. 12, (utbildningsdepartementet) under litt. G. Studiestöd m. m. föreslagit riksdagen att

(G 1) godkänna vad som förordats i fråga om vuxenutbildningsnämndernas sammansättning,

(G 1) godkänna att 20 400 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att delvis finansiera anslaget Centrala studiestödsnämnden m. m.,

(G 1) till Centrala studiestödsnämnden m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 68 291 000 kr.,

(G 2) godkänna att 7 351 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Ersättning till postverket och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd,

(G 2) till Ersättning till postverket och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 22 096 000 kr.,

(G 3) till Studiehjälp m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 973 000 000 kr.,

(G 4) till Studiemedel m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 3 112 000 000 kr.,

(G 5) anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),

(G 5) godkänna att 614 200 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m.,

(G 5) till Vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 614 200 000 kr.,

(G 6) godkänna att 23 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att delvis finansiera anslaget Timersättning vid grundutbildning för vuxna,

(G 6) till Timersättning vid grundutbildning för vuxna för budgetåret

1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 000 kr.,

(G 7) till Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.,

(G 8) till Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande för budgetåret 1982/83 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

Det i propositionen intagna författningsförslaget är följande.

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1973: 349)[1]
dels att 7 kap. 13 § skall upphöra att gälla,
dels att 3 kap. 7, 11 och 12 §§, 4 kap. 8, 13, 14, 22 och 24 §§, 6 kap. 2 och 4 §§, 7 kap. 3 och 10 §§ och 8 kap. 13, 31, 32, 34, 39, 43, 64, 74, 76 och 84 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 7 a §.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 kap.	
7 §	
Inackorderingstillägg utgår med *315* kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Tillägget omfattar dessutom *rätt till fria hemresor* enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.	Inackorderingstillägg utgår med *365* kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Tillägget omfattar dessutom *hemreseersättning* enligt de närmare bestämmelser som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.
11 §	
Behovsprövat tillägg utgår med högst *230* kronor i månaden.	Behovsprövat tillägg utgår med högst *265* kronor i månaden.
Närmare bestämmelser om behovsprövat tillägg meddelas av regeringen.	
12 §	
Återbetalningspliktiga studiemedel kan beviljas studerande som är i behov av studiehjälp utöver dem som han fått med stöd av övriga bestämmelser om studiehjälp.	
Vid bedömandet av behovet av återbetalningspliktiga studiemedel skall beaktas	
1. den studerandes och hans föräldrars ekonomiska förhållanden, *om den studerande fyller högst 17 år under det kalenderår, då läsåret börjar,*	1. den studerandes och hans föräldrars ekonomiska förhållanden *till och med den månad under vilken den studerande fyller 18 år,*
2. den studerandes och hans föräldrars ekonomiska förhållanden, *om den studerande fyller lägst 18 år under det kalenderår, då läsåret börjar, och* inte har brutit sambandet med föräldraekonomin,	2. den studerandes och hans föräldrars ekonomiska förhållanden *från och med månaden efter den under vilken han fyller 18 år, om han* inte har brutit sambandet med föräldraekonomin,

[1] Lagen omtryckt 1981: 579.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3. den studerandes ekonomiska förhållanden, *om den studerande fyller lägst 18 år under det kalenderår, då läsåret börjar, och* har brutit sambandet med föräldraekonomin.	3. den studerandes ekonomiska förhållanden *från och med månaden efter den under vilken han fyller 18 år, om han* har brutit sambandet med föräldraekonomin *enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen utser.*

För studerande som avses i andra stycket 1 och 2 och som är gift beaktas hans makes ekonomiska förhållanden i stället för hans föräldrars.

4 kap.

7 a §

Till studerande som tidigare har uppburit studiemedel utgår nya studiemedel endast om

1. debiterad studiemedelsavgift, som förfallit till betalning före det kalenderår som de nya studiemedlen avser, i sin helhet erlagts eller beslut fattats enligt 8 kap. 39, 40 eller 44–49 §§ att avgift inte skall utgå,

2. av studiemedel, som återkrävts med stöd av 9 kap. 2 §, återkrav avseende högst ett kalenderhalvår kvarstår oreglerat.

Om synnerliga skäl föreligger får studiemedel dock beviljas utan hinder av vad som anges i första stycket.

8 §

Har studerande för studier vid läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 § uppburit studiemedel eller särskilt vuxenstudiestöd enligt 7 kap. för sammanlagt minst *åtta* år, utgår studiemedel för ytterligare studier vid sådan läroanstalt eller utbildningslinje endast om särskilda skäl föreligger.	Har studerande för studier vid läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 § uppburit studiemedel eller särskilt vuxenstudiestöd enligt 7 kap. för sammanlagt minst *sex* år, utgår studiemedel för ytterligare studier vid sådan läroanstalt eller utbildningslinje endast om särskilda skäl föreligger.

13 §

Studiemedel utgår med *7,78* procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod för vilken den studerande har rätt till	Studiemedel utgår med *7,89* procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod för vilken den studerande har rätt till

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
studiemedel. Tidsperioden skall omfatta för heltidsstuderande 15 och för deltidsstuderande 30 dagar.	studiemedel. Tidsperioden skall omfatta för heltidsstuderande 15 och för deltidsstuderande 30 dagar.

Vad som sägs i första stycket gäller endast om ej annat följer av 14, 16, 17, 19, 22 eller 25 §.

14 §

Har den studerande vårdnaden om barn som ej fyllt 16 år eller *är han skyldig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utge underhållsbidrag till barn som ej fyllt 16 år,* förhöjes det belopp som den studerande har rätt till enligt 13 § första stycket med barntillägg. Tillägget utgår för varje barn med 1,39 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och *med 2,78 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om* 30 dagar för deltidsstuderande.	Har den studerande vårdnaden om barn som *1.* ej fyllt 16 år eller *2. fyllt 16 år och går i grundskola eller motsvarande skolform* förhöjes det belopp som den studerande har rätt till enligt 13 § första stycket med barntillägg. Tillägget utgår för varje barn med 1,39 procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och 30 dagar för deltidsstuderande. *Motsvarande gäller om den studerande är skyldig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utge underhållsbidrag till barn som ej fyllt 16 år eller fyllt 16 år och går i grundskola eller motsvarande skolform.*

Även om båda föräldrarna enligt första stycket har rätt till barntillägg, utgår endast ett barntillägg. Detta utges till fadern, eller, om föräldrarna är ense därom, till modern. Är en av föräldrarna skyldig att utge underhållsbidrag som avses i första stycket, utges dock tillägget alltid till denne. Om synnerliga skäl föreligger, får barntillägg utgå till envar av föräldrarna.

Har studerande, som enligt första och andra styckena har rätt till barntillägg på grund av att han är skyldig att utge underhållsbidrag till ett barn, tidigare på samma grund erhållit barntillägg för samma barn, utgår det nya barntillägget endast om han visar att han har betalat ut det barntillägg, som senast har beviljats, till den som har vårdnaden om barnet.

22 §

Regeringen kan förordna att den studerandes inkomst skall beaktas i annan utsträckning än som följer av 16 och 19 §§.

Bekostas studerandes uppehälle helt eller till väsentlig del av staten eller kommun kan de studiemedel som tillkommer honom enligt detta kapitel minskas enligt grunder som regeringen fastställer.

Utgår till studerande förmåner i form av fria skolmåltider eller fria läromedel kan de studiemedel som tillkommer honom enligt detta kapitel minskas enligt grunder som regeringen fastställer.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
24 §	
I studiemedel ingår studiebidrag. Barntillägg utgår dock endast i form av återbetalningspliktiga studiemedel.	
För varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidsstuderande utgör studiebidraget 121 kronor. Om studiemedlen för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 17, 19 och 21–23 §§ utgår med lägre belopp än *7,78* procent av basbeloppet utgör studiebidraget dock endast så stor del av 121 kronor som svarar mot förhållandet mellan det belopp som utgår och *7,78* procent av basbeloppet.	För varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidsstuderande utgör studiebidraget 121 kronor. Om studiemedlen för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 17, 19 och 21–23 §§ utgår med lägre belopp än *7,89* procent av basbeloppet utgör studiebidraget dock endast så stor del av 121 kronor som svarar mot förhållandet mellan det belopp som utgår och *7,89* procent av basbeloppet.
Utgående studiemedel utgör i första hand studiebidrag. Återstoden utgör återbetalningspliktiga studiemedel.	
6 kap.	
2 §	
Dagstudiestöd utgår i form av inkomstbidrag och internatbidrag. Dagstudiestöd utgår inte till studerande som uppenbart inte är i ekonomiskt behov av stödet.	
Inkomstbidrag kan endast utgå till studerande som är arbetstagare.	Inkomstbidrag kan endast utgå till studerande som är arbetstagare *eller till studerande som, utan att vara arbetstagare, uppbär ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd.*
4 §	
Inkomstbidrag utgår för varje dygn 1. under vilket den studerande deltager i kurs och på grund därav förlorar sin arbetsinkomst, 2. under vilket den studerande reser till eller från den plats där kurs äger rum och på grund därav förlorar sin arbetsinkomst för detta dygn. Till samma studerande får under ett budgetår utgå inkomstbidrag för högst tio dygn enligt första stycket 1 och för högst två dygn enligt första stycket 2.	
	Med arbetsinkomst enligt första stycket jämställs ersättning från arbetslöshetskassa och kontant arbetsmarknadsstöd.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
3 §	
Särskilt vuxenstudiestöd kan utgå till studerande som har tillgodoräknats eller kan antagas komma att tillgodoräknas pensionspoäng enligt 11 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring för minst fyra kalenderår före det kalenderår för vilket vuxenstudiestödet skall utgå. Har studerande på grund av handikapp eller sjukdom varit förhindrad att arbeta, kan särskilt vuxenstudiestöd utgå även om pensionspoäng ej har tillgodoräknats den studerande för minst fyra kalenderår.	
Med kalenderår för vilket pensionpoäng tillgodoräknats den studerande jämställes kalenderår efter 1959 för vilket sådan poäng ej har tillgodoräknats den studerande, om den studerande under året har	
1. vårdat eget barn som ej fyllt tio år, vårdat person, som på grund av sjukdom, ålder eller handikapp varit i behov av särskild omvårdnad, eller haft inkomst av förvärvsarbete, i samtliga tre fall under förutsättning att verksamheten har haft minst sådan omfattning att den kan anses ha motsvarat vad som hade krävts för att pensionspoäng för året skulle ha tillgodoräknats,	
2. utfört arbete på jordbruksfastighet som äges eller brukas av den studerandes make eller i rörelse som bedrives av den studerandes make, om arbetet har haft minst sådan omfattning att det kan anses ha motsvarat vad som hade krävts för att pensionspoäng för året skulle ha tillgodoräknats,	
3. under minst sex månader fullgjort värnpliktstjänstgöring enligt värnpliktslagen (1941:967) eller vapenfri tjänst enligt lagen (1966:413) om vapenfri tjänst.	3. under minst sex månader fullgjort värnpliktstjänstgöring enligt värnpliktslagen (1941:967) eller vapenfri tjänst enligt lagen (1966:413) om vapenfri tjänst *eller grundutbildning enligt lagen (1980:1021) om militär grundutbildning för kvinnor.*
Vid tillämpning av andra stycket på studerande som ej är svensk medborgare beaktas endast verksamhet här i riket, om ej annat följer av bestämmelser som regeringen meddelar.	
Andra och tredje styckena äger motsvarande tillämpning på verksamhet före 1960.	
10 §	
Särskilt vuxenstudiestöd för studier på grundskolenivå får inom ett län under samma budgetår utgå med sammanlagt högst det belopp som följer av bestämmelser som regeringen meddelar.	Särskilt vuxenstudiestöd för studier på grundskolenivå *och högskolenivå* får inom ett län under samma budgetår utgå med sammanlagt högst det belopp som följer av bestämmelser som regeringen meddelar.
Särskilt vuxenstudiestöd för studier på grundskolenivå får inom ett län utgå till studerande som är bosatt inom länet när han ger in ansökan om stödet.	Särskilt vuxenstudiestöd för studier på grundskolenivå *och högskolenivå* får inom ett län utgå till studerande som är bosatt inom länet när han ger in ansökan om stödet.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
13 §	
Till fullgörande av återbetalningsskyldigheten skall den återbetalningsskyldige erlägga preliminär avgift och kvarstående avgift.	
I vissa fall skall den återbetalningsskyldige erlägga tilläggsavgift, påminnelseavgift och extra avgift.	I vissa fall skall den återbetalningsskyldige erlägga tilläggsavgift, påminnelseavgift, *aviseringsavgift* och extra avgift.
31 §	
Är den återbetalningsskyldige gift, inräknas i avgiftsunderlaget *dels hälften av den del av makens förmögenhet som överstiger sex basbelopp, dels* följande del av makens inkomst, nämligen	Är den återbetalningsskyldige gift, inräknas i avgiftsunderlaget följande del av makens inkomst, nämligen
1. om inkomsten uppgår till högst 20 000 kronor, 40 procent,	
2. om inkomsten överstiger 20 000 kronor, 40 procent ökat med en procentenhet för varje helt tusental kronor i inkomst över 20 000 kronor, dock högst 65 procent.	
32 §	
Avgiftsunderlaget minskas med ett basbelopp, om den återbetalningsskyldige vid årets ingång har vårdnaden om barn som är under tio år eller om han då har eget barn som är under tio år och lever tillsammans med barnets vårdnadshavare.	
Minskningen enligt första stycket får dock ej avse större belopp än den del av avgiftsunderlaget som avser den återbetalningsskyldiges inkomst.	
Kan på grund av vad som föreskrives i andra stycket gift återbetalningsskyldig ej tillgodogöra sig hela den minskning som anges i första stycket, skall återstående belopp dragas av från makens inkomst.	
34 §	
Om ej annat följer av andra *eller tredje* stycket, förstås i 30–32 §§ med inkomst den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten för avgiftsåret.	Om ej annat följer av andra stycket, förstås i 30–32 §§ med inkomst den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten för avgiftsåret.
Det sammanlagda avdraget för underskott i förvärvskälla vid taxeringen läggs till den återbetalningsskyldiges taxerade inkomst *om han är ogift.*	*Avdrag* för underskott i förvärvskälla vid taxeringen läggs till den återbetalningsskyldiges taxerade inkomst.
Är den återbetalningsskyldige gift och har makarna underskott i	

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
förvärvskälla vid taxeringen, läggs det sammanlagda underskottsbeloppet till den återbetalningsskyldiges och hans makes taxerade inkomst. Beloppet fördelas därvid mellan makarna i förhållande till storleken av det avdrag som vardera maken tillgodoräknats vid taxeringen.	

39 §

På ansökan av den återbetalningsskyldige kan medges att preliminär avgift för visst avgiftsår ej skall utgå eller att den skall nedsättas, om bättre överensstämmelse mellan den preliminära och motsvarande slutliga avgift, beräknad enligt 43–49 §§, därigenom kan antagas uppkomma.

Ansökan enligt första stycket skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden före utgången av avgiftsåret. *Om synnerliga skäl föreligger, får* ansökan som kommit in senare *upptagas till prövning.*	Ansökan enligt första stycket skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden före utgången av *året efter* avgiftsåret. Ansökan som kommit in senare *prövas enligt 43 §.* *Om den återbetalningsskyldiges ekonomiska förhållanden ändras på sådant sätt att avgift skall utgå med högre belopp än som tidigare beslutats, skall den återbetalningsskyldige snarast anmäla detta till centrala studiestödsnämnden.* *Centrala studiestödsnämnden får på ansökan av återbetalningsskyldig ompröva beslut om att preliminär avgift inte skall utgå eller skall sättas ned. Omprövning får dock inte ske om ansökan har kommit in efter utgången av andra året efter avgiftsåret eller om den återbetalningsskyldige har anfört besvär över nämndens beslut och ärendet ännu inte har avgjorts.*

43 §

Fråga om slutlig avgift för ett avgiftsår prövas särskilt för viss återbetalningsskyldig, om medgivande enligt 39 § lämnats eller om den återbetalningsskyldige begär sådan prövning. För prövningen gäller 44–49 §§.

Ansökan om prövning enligt första stycket skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden före utgången av *januari* månad *andra* året efter avgiftsåret.	Ansökan om prövning enligt första stycket skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden före utgången av *november* månad *tredje* året efter avgiftsåret.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
64 §	
Om preliminär avgift, kvarstående avgift eller del av sådan avgift ej erlägges inom föreskriven tid, skall påminnelse därom sändas till den återbetalningsskyldige. För påminnelse utgår påminnelseavgift med belopp som regeringen bestämmer.	
	Vid aviserings av preliminär avgift och kvarstående avgift utgår aviseringsavgift med belopp som regeringen bestämmer.
74 §	
Överstiger det belopp som den återbetalningsskyldige erlagt såsom preliminär avgift motsvarande slutlig avgift, är den återbetalningsskyldige berättigad att efter ansökan återfå det överskjutande beloppet. Ansökan om återbäring skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden inom två månader efter det den återbetalningsskyldige fått underrättelse om beslutet angående den slutliga avgiften.	
Nedsättes preliminär avgift, kvarstående avgift, extra avgift, tilläggsavgift eller påminnelseavgift som den återbetalningsskyldige erlagt, skall han utan ansökan återfå vad han erlagt för mycket, om ej annat följer av 75 §. Detsamma gäller om sådan avgift ej skall utgå.	Nedsättes preliminär avgift, kvarstående avgift, extra avgift, tilläggsavgift, *aviseringsavgift* eller påminnelseavgift som den återbetalningsskyldige erlagt, skall han utan ansökan återfå vad han erlagt för mycket, om ej annat följer av 75 §. Detsamma gäller om sådan avgift ej skall utgå.
Belopp som den återbetalningsskyldige erlagt som preliminär avgift för det år under vilket han avlidit skall utan ansökan återbäras till dödsboet.	
76 §	
Häftar den, som är berättigad att återfå avgift enligt 74 eller 75 §, för preliminär avgift, kvarstående avgift, extra avgift, tilläggsavgift eller påminnelseavgift som förfallit till betalning, har han rätt att utfå endast vad som överstiger det obetalda beloppet.	Häftar den, som är berättigad att återfå avgift enligt 74 eller 75 §, för preliminär avgift, kvarstående avgift, extra avgift, tilläggsavgift, *aviseringsavgift* eller påminnelseavgift som förfallit till betalning, har han rätt att utfå endast vad som överstiger det obetalda beloppet.
84 §	
När slutlig avgift fastställts för ett avgiftsår, bortfaller skyldigheten att erlägga sådan obetald del av motsvarande preliminär avgift som överstiger den slutliga avgiften.	
Avlider återbetalningsskyldig, bortfaller skyldigheten att erlägga obetald preliminär avgift för det år under vilket dödsfallet inträffat.	
Bestämmelse om obetald preliminär avgift i första eller andra stycket äger motsvarande tillämp-	Bestämmelse om obetald preliminär avgift i första eller andra stycket äger motsvarande tillämp-

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ning på påminnelseavgift som belöper på den obetalda avgiften.	ning på påminnelseavgift *och aviseringsavgift* som belöper på den obetalda avgiften.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft, såvitt avser 8 kap. 13, 31, 32, 34, 39, 43, 64, 74, 76 och 84 §§ den 1 januari 1983 samt i övrigt den 1 juli 1982.

2. De nya bestämmelserna i 8 kap. 31, 32 och 34 §§ tillämpas med avseende på bestämmande av slutlig avgift från och med avgiftsåret 1983.

3. I fråga om studiemedel som har beviljats före ikraftträdandet gäller vad avser 4 kap. äldre bestämmelser. Har i beslut om studiemedel för tid, som helt eller delvis infaller under andra halvåret 1982, 4 kap. 13 och 24 §§ tillämpats i dessa paragrafers äldre lydelse, har den studerande dock rätt till studiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel för andra halvåret 1982 med de belopp som skulle ha utgått om bestämmelserna i dessa paragrafer tillämpats i deras nya lydelse.

Motionerna

I motion 1981/82:735 av Per Stenmarck (m) hemställs att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som innebär att svenska ungdomar, som antas till utländska universitets- eller högskoleutbildningar, erbjuds samma studiestödsförmåner som vid studier i Sverige.

I motion 1981/82:948 av Hans Nyhage m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen beslutar att studieförbunden skall ha ansvaret för den uppsökande verksamheten på arbetsplatser,

2. att riksdagen beslutar att de statliga bidragen för denna verksamhet skall tillfalla studieförbunden.

I motion 1981/82:952 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen uttalar sig för att det nuvarande studiesociala stödet ersätts av ett system där samhället bekostar hela uppehället under studietiden,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till en reformering av det studiesociala stödet under 1980-talet enligt vad som anförs i motionen,

3. att riksdagen hemställer hos regeringen att bevilja studiestödsutredningen frihet att i sitt slutbetänkande föreslå reformer utöver vad som kan finansieras inom nuvarande anslagsram för studiestöd.

I motion 1981/82:1263 av Sven Aspling m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen beslutar att förlängt barnbidrag och studiebidrag den 1 juli 1982 höjs med 25 kr. i månaden,

2. att riksdagen beslutar om de grunder för inkomstprövat tillägg som anges i motionen,

3. att riksdagen beslutar om de grunder för resetillägg som anges i motionen,

4. att riksdagen begär att regeringen låter utreda frågan om resetilläggets konstruktion i enlighet med vad som anges i motionen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återbetalningspliktiga studiemedel till vissa elever i gymnasieskolan m. m.,

6. att riksdagen till *Studiehjälp m. m.* (utbildningsdepartementet) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringen med 47 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 1 020 000 000 kr.,

7. att riksdagen beslutar att vid prövning av studiemedel skall äkta makes inkomst och förmögenhet beaktas i en utsträckning som gällde den 30 juni 1979,

8. att riksdagen avslår regeringens förslag om ändring av studiestödslagen i vad avser 8 kap. 31, 32 och 34 §§,

9. att riksdagen till *Studiemedel m. m.* (utbildningsdepartementet) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 21 000 000 kr. minskat förslagsanslag av 3 091 000 000 kr.,

10. att riksdagen beslutar att egenföretagare från den 1 juli 1982 skall erlägga vuxenutbildningsavgift med 0,20 %,

11. att riksdagen beslutar att timstudiestödet skall utgå med 35 kr. i timmen,

12. att riksdagen beslutar att inkomstbidraget inom dagstudiestödet skall utgå med 210 kr.,

13. att riksdagen beslutar att till uppsökande verksamhet på arbetsplatser anvisas 28 000 000 kr.,

14. att riksdagen godkänner att 627 200 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m.,

15. att riksdagen till *Vuxenstudiestöd m. m.* (utbildningsdepartementet) anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 13 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 627 200 000 kr.,

16. att riksdagen beslutar att timersättning vid grundutbildning för vuxna skall utgå med 35 kr. för den som har inkomstbortfall,

17. att riksdagen godkänner att 25 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Timersättning vid grundutbildning för vuxna,

18. att riksdagen till *Timersättning vid grundutbildning för vuxna* (utbildningsdepartementet) för budgetåret 1982/83 anvisar ett i förhållande till regeringen med 2 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 48 000 000 kr.,

19. att riksdagen avslår förslaget i propositionen under *Centrala studie-*

stödsnämnden m. m. om ändrad sammansättning av vuxenutbildningsnämnderna.

I motion 1981/82:1264 av Hugo Bengtsson (s) hemställs att riksdagen vid beslut i anledning av punkt G 5 Vuxenstudiestöd m. m. i bilaga 12 till budgetpropositionen gör ett uttalande i enlighet med vad i motionen anförts.

I motion 1981/82:1272 av Margareta Gard (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär sådana ändringar i reglerna för timstudiestöd att ensidig partipolitisk utbildning ej berättigar till timstudiestöd.

I motion 1981/82:1280 av Göran Persson m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om generös och likvärdig bedömning av rätten till sjukbidrag.

I motion 1981/82:1737 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar sådan ändring i studiestödsbestämmelserna att anvisningarna om fria hemresor för elever vid gymnasieskolor får sådan utformning att med fri hemresa avses verkliga kostnader för resa gymnasieorten–bostadsorten.

I motion 1981/82:1738 av Hans Nyhage m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen beslutar att timstudiestödet skall utgöra 30 kr. per studietimme,
2. att riksdagen beslutar att bidrag till timstudiestöd skall utgå med 67 500 000 kr., motsvarande 25 000 stöd om 90 timmar,
3. att riksdagen beslutar att bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser skall utgå med 19 500 000 kr.,
4. att riksdagen beslutar att särskilt bidrag ej skall utgå till planering av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer i enlighet med vad som anges i motionen,
5. att riksdagen beslutar att godkänna att 591 900 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m.,
6. att riksdagen beslutar att till Vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 591 900 000 kr.,
7. att riksdagen hos regeringen begär att reglerna för timstudiestöd ses över.

I motion 1981/82:1739 av Johan Olsson m. fl. (c, fp, m) hemställs att riksdagen beslutar om en sådan ändring av studiestödslagens bestämmelser att reglerna om kollektivt ansökningsförfarande när det gäller internatbidraget i dagstudiestödet kan tillämpas likartat för samtliga organisationer.

I motion 1981/82:1741 av Åke Wictorsson (s) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbetalning av statsbidrag avseende studiehjälp och timersättning vid grundutbildning för vuxna.

I motion 1981/82:2068 av Gösta Bohman m. fl. (m) (motivering i motion 1981/82:2018) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag att studiemedlens totalbelopp skall höjas till minst 155 % av basbeloppet samtidigt som bidragsdelen avskaffas och att reformen skall träda i kraft den 1 juli 1982.

Utskottet

I det studiesociala stödet ingår förlängt barnbidrag till elever över 16 år i grundskolan, studiehjälp till elever under 20 år på gymnasienivå, studiemedel till äldre elever på gymnasie- och högskolenivå, vuxenstudiestöd och timersättning vid grundutbildning för vuxna. Vuxenstudiestödet och timersättningen vid grundutbildning för vuxna finansieras genom en särskild arbetsgivaravgift, vuxenutbildningsavgiften.

Regeringens budgetförslag för det studiesociala området har utgått från att besparingar i storleksordningen 359 milj. kr. bör åstadkommas från budgetåret 1982/83. De största besparingarna föreslås ske genom att reglerna skärps för rätt till studiemedel såväl för äldre gymnasieelever och högskoleelever som för 18–19-åringar i gymnasieskolan, vilka brutit sambandet med föräldraekonomin. Departementschefen framhåller i propositionen att enligt hans mening har de föreslagna begränsningarna varit möjliga att genomföra utan att det grundläggande syftet med de studiesociala stöden rubbas. Besparingarna har också gett utrymme för vissa förbättringar.

Centrala studiestödsnämnden m. m.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) är central förvaltningsmyndighet för ärenden om studiesocial verksamhet. CSN är chefsmyndighet för sex studiemedelsnämnder som handlägger ärenden om studiemedel och 24 vuxenutbildningsnämnder som har hand om ärenden om vuxenstudiestöd och bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser.

I propositionen begär departementschefen riksdagens godkännande av att vuxenutbildningsnämndernas sammansättning ändras fr. o. m. nästa mandatperiod som börjar den 1 januari 1983. Av nämndernas nio ledamöter utser regeringen fem, varav tre på förslag av Landsorganisationen i Sverige (LO) och två på förslag av Tjänstemännens centralorganisation (TCO). Enligt propositionen skall i fortsättningen endast två ledamöter utses på förslag av LO. I stället skall en ledamot utses efter gemensamt förslag av Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Sveriges fiskares riksförbund (SFR) och Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen (SHIO-Familjeföretagen).

I motion 1263 av Sven Aspling m. fl. yrkas avslag på förslaget om ändrad sammansättning av vuxenutbildningsnämnderna. Motionärerna, som påpekar att departementschefen inte lämnat någon motivering till sitt förslag,

erinrar om att riksdagen vid föregående riksmöte (se SfU 1980/81:22) avslog ett motionsförslag av samma innebörd som propositionens förslag.

Med hänsyn till att förmåner inom vuxenstudiestödet kan utgå även till andra än arbetstagare anser utskottet att det är motiverat att de nämnda egenföretagarorganisationerna ges möjlighet att utse en representant i vuxenutbildningsnämnderna. Utskottet biträder därför propositionens förslag och avstyrker bifall till motion 1263 i motsvarande del.

Åke Wictorsson föreslår i motion 1741 en administrativ ändring vad gäller ersättning från staten till kommunernas skolstyrelser för utbetalningar av studiehjälp och timersättning vid grundutbildning för vuxna. F. n. förskotteras medlen från länsstyrelserna, eller, såvitt gäller Stockholms kommun, kammarkollegiet. Länsstyrelserna och kammarkollegiet rekvirerar därefter medlen från CSN som disponerar anslagen. Motionären anser att medlen bör utbetalas direkt från CSN till skolstyrelserna och begär ett tillkännagivande härom från riksdagen till regeringen.

I skrivelse den 28 januari i år från CSN till regeringen har CSN begärt att den av motionären föreslagna ordningen för medelsrekvisition skall genomföras fr. o. m. kommande budgetår. CSN har samtidigt begärt att en ny tjänst vid myndigheten inrättas för ändamålet. Enligt CSN:s beräkning har länsstyrelsernas/kammarkollegiets arbete med rekvisitionerna krävt en resursinsats motsvarande 1,5 årstjänster.

Eftersom den av motionären väckta frågan bereds i regeringskansliet finner utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen nu inte är påkallad.

Medelsbehovet för vuxenutbildningsnämnderna, för CSN:s administration av vuxenstudiestödet och för information om vuxenstudiestödet beräknas i propositionen till totalt 20 400 000. Utskottet biträder propositionens förslag att motsvarande belopp av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 skall användas för att finansiera rubricerade anslag. Utskottet biträder även i övrigt förslaget om medelsanvisning.

Studiehjälp m. m.

Anslaget omfattar förlängt barnbidrag som utgår med f. n. 250 kr. i månaden till elever över 16 år i grundskolan och studiehjälp som utgår till elever i gymnasieskola t. o. m. första kalenderhalvåret det år under vilket de fyller 20 år. Studiehjälpen består av studiebidrag jämte olika tillägg, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning. Studiebidraget, 250 kr. i månaden, utgår till alla elever. Resetillägg och inackorderingstillägg utgår utan ekonomisk prövning, medan inkomstprövat tillägg, behovsprövat tillägg och återbetalningspliktiga studiemedel förutsätter sådan prövning.

I propositionen föreslås att inackorderingstillägget höjs från 315 kr. till 365

kr. i månaden och att det behovsprövade tillägget höjs från högst 230 kr. till högst 265 kr. i månaden. Inkomstgränsen för rätt till behovsprövat tillägg föreslås höjd från 51 000 kr. till 54 000 kr. per år. Vidare föreslås beträffande den till inackorderingstillägget knutna förmånen av visst antal fria hemresor per månad att termen "fria hemresor" byts mot termen "hemreseersättning". Sistnämnda förslag är föranlett av att kontant ersättning vid hemresorna utgår med i förhållande till avståndet schabloniserade belopp, som grundar sig på SJ:s taxor för buss och tåg med hänsyn tagen till gällande studeranderabatt. I de fall eleverna kan utnyttja särskild prissättning utgår ersättningen med den faktiska kostnaden för månadskort om den är lägre än schablonbeloppet.

I den socialdemokratiska motionen 1263 framhålls behovet av att prioritera studiehjälpen till elever i gymnasieskolan. Motionärerna föreslår att det förlängda barnbidraget och studiebidraget höjs med 25 kr. i månaden fr. o.m. den 1 juli 1982. Förslaget skall ses mot bakgrund av att socialdemokraterna i partimotion 2017, vilken hänvisats till socialutskottet, föreslagit en motsvarande höjning av det allmänna barnbidraget. I motion 1263 föreslås vidare att resetillägget höjs från 150, 195, 240, 295, 350 och 405 kr. till 160, 210, 255, 315, 380 och 440 kr. i månaden för avstånd om resp. 6, 13, 19, 27, 36 och 46 km. Beträffande det inkomstprövade tillägget föreslås att detta höjs från 180 kr. till 200 kr. i månaden och att den nedre inkomstgränsen för rätt till oreducerat tillägg höjs från 33 000 till 40 000 kr. per år för ensamstående vårdnadshavare och från 41 000 till 48 000 kr. per år för makar. Motionärerna begär också att regeringen nästa år skall återkomma med förslag om ny utformning av reglerna för resetillägg med hänsyn till att avsikten är att länstrafikbolag inom en snar framtid skall finnas i samtliga län. De nämnda förslagen innebär tillhopa höjda kostnader för studiehjälpen med 69 milj. kr. I motion 774 av Olof Palme m. fl. som remitterats till utbildningsutskottet har föreslagits ett permanent införande av s. k. ungdomsplatser på arbetsmarknaden och att yrkesintroduktionen i gymnasieskolan därmed kan upphöra. Detta förslag skulle innebära en minskning av kostnaderna för studiehjälpen med 22 milj. kr. Enligt motion 1263 bör därför till Studiehjälp m. m. anvisas ett i förhållande till regeringens förslag med 47 milj. kr. förhöjt förslagsanslag för budgetåret 1982/83.

Utskottet är främst mot bakgrunden av behovet av besparingar även inom det studiesociala området nu inte berett förorda längre gående förbättringar inom studiehjälpen än vad regeringen föreslagit. Förslagen om en höjning av det förlängda barnbidraget och studiebidraget har också ett direkt samband med frågan om en höjning av det allmänna barnbidraget, som senare i vår kommer att behandlas av riksdagen. Även ställningstagandet till en höjning av det inkomstprövade tillägget, som hittills till sin konstruktion överensstämt med konstruktionen av det statliga bostadsbidraget, anser utskottet bör anstå till dess en till innevarande riksmöte aviserad proposition om förändring av bostadsbidraget föreligger. Såsom utbildningsministern förut-

skickat i budgetpropositionen bör därvid också prövas om samordningen mellan det statliga bostadsbidraget och det inkomstprövade tillägget skall bibehållas.

Vad särskilt angår resetilläggen är dessa beräknade med utgångspunkt i priset för SJ:s månadskort för bussar. Vid särskild prissättning för kollektivtrafiken inom länet minskas resetilläggen till att motsvara den faktiska kostnaden för resan. Resetilläggen har regelmässigt tidigare år anpassats till SJ:s prishöjningar. Mot bakgrunden av att fr. o. m. den 1 juli 1981 finns länshuvudmän för kollektivtrafiken i praktiskt taget hela landet och att avsikten är att sådana länstrafikbolag inom en snar framtid skall finnas i samtliga län har emellertid någon höjning av resetilläggen inte föreslagits i årets budgetproposition. Enligt vad utskottet erfarit är avsikten att CSN i sin anslagsframställning för budgetåret 1983/84 skall lägga fram förslag om ändring av resetilläggens konstruktion med hänsyn till de ändrade förutsättningarna för tilläggen genom den särskilda prissättningen inom länstrafikbolagen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1263 i nu behandlade delar.

I motion 1737 begär Kerstin Nilsson m. fl. att ersättningsbestämmelserna beträffande hemresor för inackorderade elever utformas så att de verkliga kostnaderna för resa gymnasieorten–bostadsorten täcks.

Även kontantersättningen till inackorderade elever vid hemresor beräknas som nämnts schablonmässigt med utgångspunkt i SJ:s taxor eller den särskilda prissättningen inom länstrafikbolagen. En övergång till det av motionärerna förordade systemet med en ersättning som täcker de faktiska kostnaderna för hemresor förutsätter en individuell prövning i varje enskilt fall av resväg och färdsätt. Ur främst administrativ synpunkt är det enligt utskottets mening inte lämpligt att för hemreseersättningarnas del frångå den schablonmässiga beräkningsmetod som eljest gäller för de olika stödformerna inom studiehjälpen. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion 1737.

Genom riksdagsbeslut våren 1979 vidgades fr. o. m. den 1 juli samma år möjligheterna att få återbetalningspliktiga studiemedel inom studiehjälpssystemet (prop. 1978/79:153, SfU 1978/79:20, rskr 319). Reformen berörde främst 18–19-åringar som – under förutsättning att de brutit den ekonomiska gemenskapen med föräldrarna – fick rätt till återbetalningspliktiga studiemedel med så stort belopp att det tillsammans med övrig studiehjälp och andra studiesociala förmåner som eleven är berättigad till motsvarar vad som kan utgå i studiemedel inom studiemedelssystemet.

CSN har företagit en utvärdering av effekterna av de nya bestämmelserna. Denna har visat att reformen till en del utnyttjas av andra grupper elever än för vilka den främst var avsedd.

Reformen riktade sig till myndiga studiehjälpsberättigade elever som inte kunde eller ville få hjälp från föräldrarna för att finansiera sina studier. Ett

villkor för att få de återbetalningspliktiga studiemedlen skulle därför vara att eleven brutit sambandet med föräldraekonomin, något som enligt vad som framhölls i riksdagsbeslutet i allmänhet torde vara fallet om eleven stadigvarande flyttat hemifrån. I riksdagsbeslutet angavs också att eleven borde genom en försäkran, styrkt med intyg, utlåtande eller dylikt från någon utomstående som har möjlighet att bedöma elevens situation, t. ex. skolkurator eller studierektor, klargöra att det nämnda villkoret var uppfyllt.

Enligt den utvärdering av reformen som CSN företagit har det visat sig att 60 % av de elever som uttnyttjat reformen har kvar ett boendesamband med föräldrarna. Av dem bor 38 % permanent i föräldrahemmet, medan 22 % är inackorderade på skolorten men bor i föräldrahemmet under lov och helger. Ju högre socioekonomisk position föräldrarna har desto vanligare är det att elever som uppger att de brutit sambandet med föräldraekonomin bor hemma. Det är också vanligare att elever som bor kvar hemma har högre egna inkomster vid sidan av studierna och att de får bidrag från föräldrarna. Utvärderingen visar också att intygen som skulle styrka att eleven brutit sambandet med föräldraekonomin i 34 % av fallen undertecknats av skolkamrater.

Departementschefen anser det – såväl från statsfinansiell synpunkt som med hänsyn till att den enskildes skuldsättning för gymnasiala studier inte bör tillåtas att bli för stor – nödvändigt att utforma reglerna så att stödet riktas till de elever som är i störst behov av det. I propositionen föreslås därför att eleven skall styrka inte bara att han har frigjort sig från föräldrarnas ekonomi utan också att han har egen bostad. Intyg härom skall i princip utfärdas av föräldrarna. Vidare föreslås i propositionen att de belopp som skall reduceras studiemedlen schabloniseras till vissa procent av det totalbelopp som kan utgå. Besparingseffekten av förslagen beräknas till 120 milj. kr. för nästa budgetår.

I motion 1263 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att inackorderade elever, som inte uppbär inackorderingstillägg, skall ha rätt till återbetalningspliktiga studiemedel enligt de angivna reglerna.

Utskottet har ingen erinran mot propositionens förslag om skärpta villkor för rätt till återbetalningspliktiga studiemedel för 18–19-åringar. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att utskottet redan vid föregående riksmöte (se SfU 1980/81:22) underströk att det var av största vikt att 18–19-åringar som ansökte om återbetalningspliktiga studiemedel noggrant blev informerade om innebörden av villkoren för rätt till förmånen och om sitt ansvar för att uppgifterna i ansökan var korrekta. Inte minst för elevens egen framtid ansåg utskottet det vara angeläget att undvika en onödig skuldsättning. De beviljande myndigheterna hade också, anförde utskottet, ett särskilt ansvar för att intentionerna bakom reformen förverkligades och för att gymnasieeleverna inte bibringades uppfattningen att deras egna och jämnåriga intygsgivande kamraters uppgifter kom att accepteras okritiskt och utan någon närmare förfrågan eller kontroll.

Propositionens förslag om en skärpning av bestämmelserna om återbetalningspliktiga studiemedel för 18–19-åringar grundar sig på ett förslag från CSN. Enligt detta bör elev som är inackorderad – t. ex. på folkhögskola – men som inte uppbär inackorderingstillägg kunna få återbetalningspliktiga studiemedel om eleven har självständig ekonomi, eftersom eleven huvudsakligen bor i annan bostad än föräldrarnas. Detta synsätt ansluter sig till vad utskottet framhöll vid reformens genomförande, nämligen att något krav på att inackorderade elever skall hyra en egen bostad för att bli betraktade som fristående från föräldraekonomin inte bör uppställas, om de på annat sätt gör sannolikt att sambandet med föräldraekonomin brutits. Utskottet, som förutsätter att CSN tillämpar de nya bestämmelserna i enlighet med sitt förslag, anser det inte nödvändigt med något särskilt tillkännagivande härom i enlighet med vad som begärts i motion 1263.

Vad utskottet anfört under detta avsnitt innebär att utskottet biträder regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget Studiehjälp m. m.

Studiemedel m. m.

Studiemedel består av studiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel och utgår till heltidsstuderande med 7,78 % av basbeloppet för varje studieperiod om 15 dagar, medan deltidsstuderande erhåller samma belopp för en 30-dagarsperiod. Detta innebär att studiemedlen för ett normalläsår uppgår till 140 % av basbeloppet för heltidsstuderande och till ett hälften så stort belopp för deltidsstuderande. Den övervägande delen av studiemedlen är återbetalningspliktig. Bidragsdelen utgör f. n. 2 178 kr. för en heltidsstuderande per normalläsår. Har den studerande barn, kan ett återbetalningspliktigt barntillägg utgå med 25 % av basbeloppet per barn.

Studiemedlen utgår efter en prövning mot den studerandes inkomst och förmögenhet. Prövningen för den som studerar heltid minst fyra månader per kalenderhalvår medför reduktion av studiemedlen när inkomsten under kalenderhalvåret överstiger 55 % av basbeloppet. Vid heltidsstudier under kortare tid och vid deltidsstudier är reduktionsreglerna gynnsammare.

Studiemedelsskulden löper utan ränta men justeras årligen upp enligt det s. k. garantitalet som tidigare varit 1,032 men höjts fr. o. m. den 1 januari 1982 till 1,042.

Studiemedlen återbetalas genom årliga avgifter, jämnt fördelade över återbetalningstiden. Uppskov med återbetalningen kan beviljas om det s. k. avgiftsunderlaget, som beräknas med hänsynstagande till den återbetalningsskyldiges och i förekommande fall makes ekonomi, understiger tre och ett halvt basbelopp.

I propositionen föreslås att studiemedlens belopp höjs till 142 % av basbeloppet och att studiemedel normalt skall kunna utgå under högst 12 terminer mot f. n. högst 16 terminer. Vidare föreslås att studiemedlen skall reduceras med vissa schablonbelopp om den studiemedelsberättigade

erhåller fria läromedel och fria skolmåltider. Även vissa andra smärre ändringar i rätten till studiemedel föreslås främst i avsikt att förhindra att systemet missbrukas.

Såvitt avser återbetalning av studiemedlen föreslås vid beräkning av avgiftsunderlaget för beviljande av uppskov med återbetalningen att hänsynstagande till makes förmögenhet slopas, att tillägg till makes taxerade inkomst inte skall göras för underskott i förvärvskälla och att barnavdrag endast får göras från egen inkomst.

I den moderata partimotionen 2068 av Gösta Bohman m. fl. framhålls att studiemedlens värde inte följt den allmänna standardutvecklingen utan i stället, bl. a. på grund av de studerandes konsumtionsmönster och ändrad basbeloppsberäkning, i realiteten minskat. Vidare har, anför motionärerna, rekryteringen till sådana heltidsstudier som kräver lång studietid försvagats och förvärvsarbete vid sidan om studierna blivit allt vanligare, vilket är till nackdel för såväl den enskilde som för samhället. Motionärerna begär att regeringen skall lägga fram förslag om en höjning av studiemedlens totalbelopp till minst 155 % av basbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1982. För att förändringen inte skall leda till långsiktiga kostnadsökningar för staten begär motionärerna samtidigt förslag om att studiemedlens bidragsdel skall avskaffas. Motionärerna anser vidare att ett närmare studium av reformens detaljer och dess kortsiktiga finansiering bör ske varvid bör övervägas en justering av garantitalet.

Motionärerna i motion 1263 av Sven Aspling m. fl. erinrar om att socialdemokraterna i motion 949 av Olof Palme m. fl. lagt fram förslag om återställande av värdesäkringen av basbeloppet enligt de regler som gällde före den 1 januari 1981, ävensom förslag om en förhöjning av det basbelopp som skall fastställas i december 1982. Genom detta förslag skulle de studerande, anför motionärerna, få en reell förstärkning av studiemedlen. Förslaget beräknas, såvitt avser studiemedlen, kosta 30 milj. kr. för nästa budgetår. I motion 1263 föreslås en besparing av ca 50 miljoner på anslaget Studiemedel m. m. genom att prövning mot makes ekonomi vid tilldelning av studiemedel återinförs enligt de regler som gällde intill den 30 januari 1979. Reglerna innebar att makes inkomst överstigande tre basbelopp per kalenderhalvår och makarnas sammanlagda förmögenhet överstigande nio basbelopp reducerade studiemedlen. I konsekvens med det anförda yrkas avslag på propositionens förslag om ändringar av reglerna om äktamakeprövningen vid fastställande av avgiftsunderlaget vid återbetalning av studiemedel. De socialdemokratiska förslagen medför att anslaget Studiemedel m. m. kan minskas med 21 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Utskottet delar uppfattningen att det finns skäl för en höjning av studiemedlens totalbelopp. Mot bakgrunden av det statsfinansiella läget är emellertid det ekonomiska utrymmet för en höjning ytterst begränsat.

Utskottet konstaterar att förslaget i motion 2068 skulle medföra ett ökat utflöde av studiemedel som nästan helt skulle reducera den besparing som föreslagits på det studiesociala området. Utskottet kan inte medverka härtill utan förordar att propositionens förslag om höjning av totalbeloppet till 142 % av basbeloppet genomförs.

Motionsyrkanden om återinförande av äktamakeprövningen vid tilldelningen av studiemedel har avslagits av riksdagen vid ett flertal tillfällen med hänvisning till att avvecklingen av denna prövning prioriterats främst ur jämställdhetssynpunkt (se SfU 1980/81:22). Utskottet vidhåller riksdagens tidigare uppfattning i frågan. Utskottet har inte heller någon erinran mot propositionens förslag om förenklingar i reglerna om äktamakeprövningen vid fastställande av avgiftsunderlaget vid uppskov med återbetalning av studiemedel eller om medelsanvisning och avstyrker följaktligen motion 1263 i motsvarande delar.

I motion 735 av Per Stenmarck begärs att svenska ungdomar som antas till utländska universitets- och högskoleutbildningar skall ha samma studiemedelsförmåner som vid studier i Sverige.

Studiestödslagens bestämmelse om att studiemedel vid studier utomlands – med undantag för de nordiska länderna – endast kan utgå om studierna inte med lika stor fördel kan bedrivas vid svensk läroanstalt har i praxis tillämpats så att studiemedel utgår vid vissa utbildningar som saknas eller som det råder brist på i Sverige ävensom vid forskarutbildning. Frågan om ett slopande av den nämnda spärregeln för beviljande av studiemedel är inte enbart av ekonomisk art utan berör också statsmakternas inflytande över dimensioneringen av olika högskoleutbildningar. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett tillstyrka bifall till motion 735.

Övriga motionsyrkanden om studiehjälp och studiemedel

Två motioner berör för studiehjälps- och studiemedelssystemet gemensamma frågor.

I motion 952 av Lars Werner m. fl. begärs ett uttalande om att nuvarande studiesociala stöd skall ersättas med ett system inom vilket samhället bekostar hela uppehället under studietiden. Motionärerna föreslår därvid att det studiesociala stödet under 1980-talet skall utformas enhetligt för alla över 16 år och att vuxenstudiestödet skall få en mer central roll inom det utbildningspolitiska området. Enligt motionärerna bör också studiestödsutredningen (U 1975:16), som enligt tilläggsdirektiv år 1981 från regeringen nyligen avslutat sitt arbete, få frihet att föreslå reformer utöver vad som kan finansieras inom nuvarande anslagsram för studiestöd.

När utskottet vid föregående riksmöte behandlade likartade motionsyrkanden från vänsterpartiet kommunisterna framhöll utskottet (SfU 1980/81:22) att en övergång till ett studiestödssystem i enlighet med motionärernas

förslag skulle innebära utgiftsåtaganden som mot bakgrunden av det statsfinansiella läget tedde sig helt orealistiska. Argumentet äger fortfarande giltighet varför utskottet avstyrker bifall till motion 952.

Samhällets stöd till handikappade studerande elever behandlas i motion 1280 av Göran Persson m. fl. Motionärerna anför att försäkringskassorna har skiftande praxis vid beviljande av sjukbidrag till handikappade elever under deras första studietid. I vissa fall får eleverna behålla sjukbidraget under en övergångstid för att se om de klarar studierna, i andra fall hänvisas eleverna redan vid början av studierna till att söka studiestöd. Motionärerna anser att handikappade ungdomar bör få en generös och likvärdig prövning av sina sjukbidrag under studiernas inledningsskede och begär ett tillkännagivande härom till regeringen.

Studiestödsutredningen har i sitt nyligen avgivna betänkande (Ds U 1981:11) Studiestöd behandlat frågan om studiestöd till handikappade elever. Utredningen har ansett att handikappade studerande så långt möjligt bör medges ett fritt utbildningsval och omfattas av de reguljära studiesociala systemen. De bör därvid få alla studiemerkostnader som föranleds av handikappet täckta inom studiestödssystemens ram och deras ekonomiska situation bör i görligaste mån jämställas med övriga studerandes. Utredningen föreslår bl. a. att återbetalningspliktiga studiemedel som är att hänföra till merskuldsättning på grund av handikapp skall avskrivas och att studiemedel skall kunna utgå även för återhämtningsstudier och förberedelsestudier under sommarferierna. Vidare föreslår utredningen att frågan om de ekonomiska konsekvenserna av ett slopande av förtidspension till svårt handikappade elever skall utredas närmare och att man, om man anser att möjligheten till förtidspension skall finnas kvar under studietiden, prövar möjligheten att införa någon form av vilande förtidspension.

Utskottet, som finner det synnerligen angeläget att frågan om handikappade studerande ungdomars ekonomiska situation får en snar lösning, anser med det anförda att syftet med motion 1280 är tillgodosett.

Vuxenstudiestöd m. m.

Anslaget Vuxenstudiestöd m. m. finansieras genom medel från vuxenutbildningsavgiften, vilken erläggs av arbetsgivare. Avgiften uppgår f. n. till 0,25 % av lönesumman. Under anslaget bestrids, förutom utgifter för särskilt vuxenstudiestöd, dagstudiestöd och timstudiestöd även bidrag som utgår till de fackliga organisationerna och till LRF, SFR och SHIO-Familjeföretagen för uppsökande verksamhet på arbetsplatser och utbildning av studieorganisatörer.

Vuxenstudiestöd kan utgå vid såväl längre som kortare studier. Det *särskilda vuxenstudiestödet* vid längre studier är avsett främst för studerande på grundskole- och gymnasienivå. Stödet utgår under kurstiden dels som ett

skattepliktigt bidrag motsvarande 65 % av det utbildningsbidrag som den studerande skulle ha fått vid arbetsmarknadsutbildning, dels i form av återbetalningspliktiga studiemedel. De senare kan utgå med så stort belopp att vuxenstudiestödet för den studerande når samma nivå som ett beskattat utbildningsbidrag.

Dagstudiestödet, som främst är avsett för deltagare i kortare ämneskurser vid folkhögskolor, utgår i form av inkomstbidrag med 198 kr. per dygn och internatbidrag med 170 kr. per dygn.

Timstudiestöd är främst avsett för deltagare i studiecirklar i språk, studiecirklar med facklig inriktning eller samhällsinriktning och studiecirklar som vänder sig till handikappade personer. Stödet utgår med 33 kr. per timme.

Inkomstbidraget inom dagstudiestödet och timstudiestöd kan endast utgå till arbetstagare medan övriga stödformer kan utgå även till andra.

Det ekonomiska utrymmet för vuxenstudiestöd och uppsökande verksamhet på arbetsplatser för nästa budgetår beräknas i propositionen till drygt 579 milj. kr. Medlen föreslås fördelade på 18 400 årsplatser med särskilt vuxenstudiestöd – en ökning med 2 900 platser – 15 000 dagstudiestöd om 12 dagar – en ökning med 100 stöd – och oförändrat 25 000 timstudiestöd om 90 timmar. För uppsökande verksamhet på arbetsplatser och för utbildning av fackliga studieorganisatörer föreslås oförändrade bidragsbelopp, 26 resp. 9 milj. kr.

I den socialdemokratiska motionen 1263 föreslås att även egenföretagare skall erlägga vuxenutbildningsavgift fr. o. m. den 1 juli 1982. Med hänsyn till att omkring tre fjärdedelar av medlen för vuxenstudiestöd beräknas gå till ändamål som inte är förbehållna enbart löntagare anser motionärerna att avgiften bör utgöra 0,20 % av avgiftsunderlaget. Härigenom skulle inflyta ytterligare avgiftsmedel med 20 milj. kr.

Medlen bör, anför motionärerna, användas för att bl. a. höja timstudiestödet till 35 kr. per timme och inkomstbidraget till 210 kr. per dag eftersom dessa stödformer varit oförändrade två år i rad. Vidare skulle finnas utrymme för en höjning med 2 milj. kr. av bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser som även det hållits oförändrat under två år. Motionärerna begär i enlighet med det anförda att ytterligare 13 miljoner utöver regeringens förslag av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m. och att anslaget räknas upp i förhållande till regeringens förslag med motsvarande belopp.

Förslag om att 5 milj. kr. utöver regeringens förslag av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften skall användas för att finansiera anslaget F 9 Bidrag till viss central kursverksamhet läggs fram i den socialdemokratiska motionen 978, vilken hänvisats till utbildningsutskottet.

Hans Nyhage m. fl. anför i motion 1738 att timstudiestödet i många fall överstiger avtalsenlig lön och bör sänkas till 30 kr. per timme. Även bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser anser motionärerna bör bli föremål för besparingar eftersom det under tidigare år varit föremål för kraftiga höjningar. Motionärerna begär att bidraget minskas från 26 milj. kr. till 19,5 milj. kr. och att samtidigt bidraget till planering av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer – enligt propositionen 9 milj. kr. – helt slopas och inryms i bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser. Totalt föranleder motionsförslagen en besparing om 22,3 milj. kr. Motionärerna begär att motsvarande minskning i förhållande till regeringens förslag sker vid överföring av medel som influtit genom vuxenutbildningsavgiften ävensom vid anslagsberäkningen. Ett förslag om att medlen i stället skall tilldelas anslaget F 5 Bidrag till folkbildning lägger motionärerna fram i motion 1803 som hänvisats till utbildningsutskottet.

När utskottet vid föregående riksmöte (SfU 1980/81:22) tog ställning till ett motionsyrkande om att även egenföretagare skulle erlägga vuxenutbildningsavgift ansåg utskottet att denna fråga borde prövas i anslutning till beredningen av ett förslag från CSN till regeringen om att timstudiestödet och inkomstbidraget skulle kunna utgå till andra än arbetstagare. Utskottet vidhåller denna ståndpunkt och avstyrker bifall till motion 1263 i motsvarande del.

Utskottet ansluter sig till propositionens förslag om att timstudiestödet och inkomstbidraget skall utgå med oförändrade belopp och avstyrker bifall till motionerna 1263 och 1738 i motsvarande delar.

Utskottet tillstyrker däremot förslaget i motion 1263 om att bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser bör höjas med 2 milj. kr. utöver regeringens förslag. Det anförda innebär att utskottet avstyrker bifall till motion 1738 i motsvarande del ävensom till förslaget i samma motion om att bidraget till planering av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer skall inrymmas i medlen för uppsökande verksamhet.

Fördelningen av de särskilda vuxenstudiestöden görs av CSN länsvis på grund av befolkningsunderlaget och med hänsynstagande till utbildningsstrukturen. Hugo Bengtsson begär i motion 1264 ett uttalande om att CSN vid fördelningen av de särskilda vuxenstudiestöden skall ta hänsyn till den besvärliga arbetsmarknadssituationen i Landskrona.

Regeringen har uppmärksammats på den nämnda problemställningen i en skrivelse från vuxenutbildningsnämnden i Malmöhus län, vari begärts extra resurser för särskilda vuxenstudiestöd och för bidrag till uppsökande verksamhet på grund av ett särskilt utbildningsprojekt i Landskrona. Utbildningsministern framhåller i propositionen att det självklart är angeläget att vuxenutbildningsresurser kan utnyttjas i situationer som den i Landskrona men att många län skulle kunna peka på speciella förhållanden som i och för sig kunde motivera särskilda insatser. Utan att ha den samlade

bilden över situationen i övriga län anser han det omöjligt att direkt ta ställning till kraftigt ökade resurser i Malmöhus län men framhåller samtidigt att det bör vara möjligt att i den länsvisa fördelningen väga in akuta regionala problem. Utbildningsministern menar att man därvid temporärt bör kunna ge ett län vissa ökade resurser.

Utskottet anser att utbildningsministerns uttalande utgör ett positivt svar på motionen och att den inte behöver föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Timstudiestödet är som nämnts avsett för deltagare i språkcirklar, fackliga cirklar, samhällsinriktade cirklar och cirklar som vänder sig till handikappade. Det ankommer på skolöverstyrelsen att avgöra om en cirkel har den nämnda inriktningen och därmed berättigar till timstudiestöd.

Två motioner, 1272 av Margareta Gard och 1738 av Hans Nyhage m. fl., berör gränsdragningen mellan studiecirklar som berättigar till timstudiestöd och andra studiecirklar. Margareta Gard begär att timstudiestöd inte skall beviljas för samhällsinriktade studiecirklar som har ett partiprogram som studiematerial och en studiehandledning i vilken det klart framgår att cirkelns syfte är att verka för en valseger. En sådan cirkel, framhåller hon, präglas inte av saklighet och strävan till allsidig belysning av studieämnena.

Hans Nyhage m. fl. begär att reglerna för timstudiestöd skall ses över så att cirkelverksamheten ägnas meningsfulla och ändamålsenliga studier och att verksamhet av onödig karaktär förhindras.

Utbildningsministern besvarade den 13 januari i år en interpellation och en fråga om åtgärder mot viss politisk studiecirkelverksamhet. I sitt svar erinrade han om vissa uttalanden i proposition 1980/81:127 om folkbildning m. m. till ledning för skolöverstyrelsen när denna skall fastställa vilka cirklar som berättigar till timstudiestöd. Innebörden härav är att studieförbunden skall anförtros största möjliga frihet att självständigt besluta om verksamhetens inriktning och att förbundens ansvar för att verksamheten utformas så att ambitionen att ge utrymme för olika uppfattningar vid belysningen av ett studieämne kom till klart uttryck. I anslutning härtill erinrade han om att i folkbildningspropositionen framhållits att verksamheten inom det fria och frivilliga folkbildningsarbetet bör präglas av saklighet och en allsidig belysning av studieämnena och att folkbildningsarbetet skall bedömas i en anda av tolerans och respekt för oliktänkande och på ett sådant sätt att självständigt tänkande och ställningstagande främjas. I sitt svar uttryckte utbildningsministern den uppfattningen att ansvaret för bedömningen av innehållet i studieförbundens material vilade på studieförbunden själva och inte på statsmakterna. Vilka regler som skulle gälla för att studiestöd skulle utgå var, anförde han, beroende av i vilken mån studieförbunden visade respekt för kravet att den tillåtna och önskvärda profileringen av studieverksamheten inte får innebära att saklighet och strävan efter allsidighet åsidosätts.

Som framgår av det anförda har riksdagen så sent som vid föregående riksmöte tagit ställning till vilka olika slag av cirkelverksamhet som skall berättiga till timstudiestöd. I samband därmed har getts vägledande uttalanden för verksamhetens inriktning och innehåll. Någon översyn av bestämmelserna på området anser utskottet inte påkallad. På grund härav avstyrker utskottet bifall till motionerna 1272 och 1738.

Johan Olsson m. fl. begär i motion 1739 att inte enbart fackliga organisationer skall kunna kollektivt ansöka om internatbidraget inom dagstudiestödet utan att denna rätt skall gälla även för LRF, SHIO-Familjeföretagen m. fl. organisationer.

Såsom framhållits i motionen innebär förslaget inte någon principiell ändring av rätten till studiestöd eller några ökade statsutgifter, och utskottet finner det rimligt att förslaget genomförs. Regeringen bör i enlighet härmed snarast lägga fram förslag till lagändring som tillgodoser syftet med motionen. Förslaget bör även innefatta rätt för handikapporganisationer att göra kollektiva ansökningar. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Utskottet behandlar slutligen under detta avsnitt motion 948 av Hans Nyhage m. fl. Motionärerna erinrar om att regeringen i den vid föregående riksmöte behandlade propositionen 1980/81:127 om folkbildning m. m. föreslog riksdagen att bidragen till uppsökande verksamhet på arbetsplatser skulle gå till studieförbunden och inte som hittills till de fackliga organisationerna. Riksdagen avslog propositionen i denna del och ansåg att frågan borde tas upp till förnyad prövning inför budgetåret 1982/83. Motionärerna, som konstaterar att utbildningsministern nu inte föreslår någon ändring av bidragsbestämmelserna och följaktligen frångår sitt ställningstagande föregående år, anser att det nämnda förslaget i proposition 1980/81:127 bör genomföras. De begär därför att riksdagen beslutar att studieförbunden skall ha ansvaret för den uppsökande verksamheten och att förbunden tilldelas bidragen för verksamheten.

I utbildningsutskottets betänkande UbU 1980/81:36 med anledning av proposition 1980/81:127 anförde utskottet att vad gällde principen för uppsökande verksamhet på arbetsplatser efter budgetåret 1981/82 borde vid den förnyade prövningen inför budgetåret 1982/83 inte bara tas upp frågan om till vilka organisationer e. d. medlen skall utgå utan också frågan om bidragsfördelande myndigheter. Några riktlinjer för hur frågorna borde lösas gavs däremot inte.

Utskottet finner inte anledning frångå det ställningstagande som utbildningsministern nu har gjort inför nästa budgetår och avstyrker bifall till motion 948.

Utskottet tillstyrker förslaget i motion 1263 om medelsanvisning till anslaget Vuxenstudiestöd m. m.

Timersättning vid grundutbildning för vuxna

Timersättning vid grundutbildning för vuxna utgår till ungdomar och vuxna som har fått ingen eller ofullständig undervisning för deltagande i undervisning på grundskolenivå. Stödet utgår med 33 kr. per timme för den som förlorar arbetsinkomst, ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd på grund av deltagande i grundutbildningen och till annan med 13 kr. per timme. Ungdomar mellan 16 och 20 år får timersättning endast om de förlorar arbetsinkomst. För övriga i dessa åldersgrupper kan studiehjälp utgå.

Kostnaderna för timersättning till personer som förlorar arbetsinkomst finansieras med medel från vuxenutbildningsavgiften, medan anslaget i övrigt finansieras med budgetmedel.

I konsekvens med förslaget om höjt timstudiestöd begär motionärerna i motion 1263 att den högre timersättningen vid grundutbildning för vuxna skall bestämmas till 35 kr. per timme. Kostnaden härför, 2 milj. kr., skall finansieras genom medel som inflyter vid ett genomförande av motionärernas förslag om en vuxenutbildningsavgift för egenföretagare.

Utskottet, som ovan avstyrkt bifall till förslagen i motion 1263 om vuxenutbildningsavgift för egenföretagare och om en höjning av timstudiestödets belopp, avstyrker bifall även till de nu förevarande förslagen i motionen. Utskottet biträder sålunda regeringens förslag om medelsanvisning till anslaget Timersättning vid grundutbildning för vuxna.

Mot de delar av propositionen som inte särskilt behandlats ovan har utskottet ingen erinran.

Hemställan

Utskottet hemställer

Centrala studiestödsnämnden m. m.

1. beträffande *vuxenutbildningsnämndernas sammansättning*
   att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:100 och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkande 19 godkänner vad som förordats i fråga om vuxenutbildningsnämndernas sammansättning,
2. beträffande *utbetalning av ersättning för studiehjälp m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1741,
3. att riksdagen godkänner att 20 400 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att delvis finansiera anslaget Centrala studiestödsnämnden, m. m.,

4. att riksdagen till Centrala studiestödsnämnden m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 68 291 000 kr.

Ersättning till postverket och riksförsäkringsverket för handläggning av studiesocialt stöd

5. att riksdagen godkänner att 7 351 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att delvis finansiera anslaget Ersättning till postverket och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd,
6. att riksdagen till Ersättning till postverket och riksförsäkringsverket för deras handläggning av studiesocialt stöd för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 22 096 000 kr.,

Studiehjälp m. m.

7. beträffande *förlängt barnbidrag, studiebidrag, resetillägg och inkomstprövat tillägg*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkandena 1–4,
8. beträffande *hemresor för inackorderade elever*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1737,
9. beträffande *återbetalningspliktiga studiemedel*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 5,
10. att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till ändring av 3 kap. 7, 11 och 12 §§ studiestödslagen (1973:349),
11. beträffande *medelsanvisning*
    att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkande 6, till Studiehjälp m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 973 000 000 kr.,

Studiemedel m. m.

12. beträffande *studiemedlens totalbelopp*
    att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1981/82:2068 antar det i propositionen framlagda förslaget till ändring av 4 kap. 13 § studiestödslagen,
13. beträffande *äktamakeprövning*
    att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 7,

14. beträffande *uppskov med återbetalning*
att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkande 8 antar det i propositionen framlagda förslaget till ändring av 8 kap. 31, 32 och 34 §§ studiestödslagen,
15. beträffande *studiemedel för utlandsstudier*
att riksdagen avslår motion 1981/82:735,
16. beträffande *enhetligt studiesocialt stöd m. m.*
att riksdagen avslår motion 1981/82:952,
17. beträffande *stöd till handikappade elever*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1280,
18. att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till dels ändring av 4 kap. 8, 14, 22 och 24 §§ och 8 kap. 13, 39, 43, 64, 74, 76 och 84 §§ studiestödslagen, dels föreslagen lydelse av ny paragraf, 4 kap. 7 a §, studiestödslagen,
19. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkande 9 till Studiemedel m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 3 112 000 000 kr.

Vuxenstudiestöd m. m.

20. beträffande *fördelning av särskilt vuxenstudiestöd*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1264,
21. beträffande *vuxenutbildningsavgift för egenföretagare*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 10,
22. beträffande *timstudiestödets storlek*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 11 och motion 1981/82:1738 yrkandena 1 och 2,
23. beträffande *rätten till timstudiestöd*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1738 yrkande 7 och motion 1981/82:1272,
24. beträffande *inkomstbidragets storlek*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 12,
25. beträffande *ansökan om internatbidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1739 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
26. att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lagom ändring av studiestödslagen i vad det inte behandlats under momenten 10, 12, 14 och 18 ovan,

27. beträffande *bidrag till uppsökande verksamhet*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 13 och med avslag på motion 1981/82:1738 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
28. beträffande *bidrag till utbildning av studieorganisatörer m. m.*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1738 yrkande 4,
29. beträffande *ansvar m. m. för uppsökande verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1981/82:948,
30. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkandena 14 och 15 och med anledning av propositionen samt med avslag på motion 1981/82:1738 yrkandena 5 och 6, dels godkänner att 627 200 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m., dels till Vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 627 200 000 kr.,

Timersättning vid grundutbildning för vuxna

31. beträffande *timersättningens storlek*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 16,
32. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkandena 17 och 18 dels godkänner att 23 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att delvis finansiera anslaget Timersättning vid grundutbildning för vuxna, dels till Timersättning vid grundutbildning för vuxna för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 46 000 000 kr.,

Avskrivning av vissa studielån

33. att riksdagen till Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 200 000 kr.,

Hälso- och sjukvård för studerande

34. att riksdagen till Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

Stockholm den 9 mars 1982

På socialförsäkringsutskottets vägnar
SVEN ASPLING

Närvarande: Sven Aspling (s), Nils Carlshamre (m), Maj Pehrsson (c), Helge Karlsson (s), Margareta Andrén (fp), Doris Håvik (s), Allan Åkerlind (m), Gösta Andersson (c), Ralf Lindström (s), Gullan Lindblad (m), Lars-Åke Larsson (s), Elis Andersson (c), Ulla Johansson (s), Arne Lindberg (c) och Nils-Olof Gustafsson (s).

Reservationer

1. Vuxenutbildningsnämndernas sammansättning (mom. 1)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Med hänsyn" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser inte att några bärande skäl förebragts för att ersätta en LO-ledamot i vuxenutbildningsnämnderna med en ledamot från företagarorganisationerna. Förslaget bör därför såsom yrkats i motion 1263 avslås av riksdagen.

dels att utskottet under moment 1 bort hemställa

1. beträffande *vuxenutbildningsnämndernas sammansättning*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 19 avslår propositionens förslag om ändrad sammansättning av vuxenutbildningsnämnderna.

2. Förlängt barnbidrag, studiebidrag och resetillägg samt medelsanvisning till studiehjälp m. m. (mom. 7 och 11)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 16 med "Utskottet är" och slutar på s. 17 med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

De senaste årens ekonomiska politik har inneburit svåra påfrestningar för barnfamiljerna. Enligt utskottets mening är det därför rimligt att det förlängda barnbidraget och studiebidraget höjs med 25 kr. i månaden, dvs. med samma månadsbelopp som föreslagits beträffande det allmänna barnbidraget i den socialdemokratiska partimotionen 2017.

Utskottet anser vidare att resetillägget bör höjas på sätt föreslagits i motion 1263 för att ge de elever som inte kan utnyttja särskild prissättning inom länskollektivtrafiken kompensation för SJ:s prishöjningar. Regeringen bör också såsom föreslagits i motion 1263 i nästa års budgetproposition lägga fram förslag om ny utformning av reglerna för resetillägg.

Ställningstagandet till yrkandena i motionen vad avser det inkomstprövade tillägget anser utskottet bör anstå till riksdagsbehandlingen senare i vår av regeringens proposition i frågan.

På grund av det anförda bör till Studiehjälp m. m. anvisas ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt förslagsanslag av 44 milj. kr.

dels att utskottet under momenten 7 och 11 bort hemställa

7. beträffande *förlängt barnbidrag, studiebidrag, resetillägg och inkomstprövat tillägg*
att riksdagen med anledning av motion 1981/82:1263 yrkandena 1–4

dels antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade lydelse av 2 kap. 1 § och 3 kap. 6 § studiestödslagen

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
2 kap. 1 §	
Studerande vid grundskola har rätt till förlängt barnbidrag med *250* kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket han fyllt 16 år.	Studerande vid grundskola har rätt till förlängt barnbidrag med *275* kronor i månaden från och med kvartalet efter det under vilket han fyllt 16 år.

Detsamma gäller studerande som deltar i motsvarande undervisning vid skola som avses i 33 eller 34 § skollagen (1962:319).

3 kap. 6 §	
Studiebidrag utgår med *250* kronor i månaden.	Studiebidrag utgår med *275* kronor i månaden.

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om resetillägg

11. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med anledning av motion 1981/82:1263 yrkande 6 och propositionen till Studiehjälp m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 017 000 000 kr.

3. Studiemedlens totalbelopp (mom. 12)

Nils Carlshamre, Allan Åkerlind och Gullan Lindblad (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 20 med "Utskottet

delar" och slutar på s. 21 med "basbeloppet genomförs" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en betydligt större höjning av studiemedlens totalbelopp än vad som föreslagits i propositionen är nödvändig för att ge de studerande möjlighet till en skälig materiell standard under studietiden. Studiemedlen bör i stället såsom föreslagits i motion 2068 höjas till minst 155 % av basbeloppet. För att höjningen inte skall leda till långsiktiga kostnadsökningar bör samtidigt studiemedlens bidragsdel avskaffas. En sådan omläggning kan också motiveras med att bidragsdelen, som ursprungligen var 25 % av studiemedlen, numera sjunkit till under 10 % och därmed blivit så liten att dess rekryterande effekt kan anses vara helt borta.

Det är angeläget att regeringen närmare studerar förslagets detaljer och dess kortsiktiga finansiering och i samband därmed överväger om en ytterligare justering av det s. k. garantitalet är motiverad. Regeringen bör lägga fram förslag i enlighet med vad utskottet ovan anfört som kan träda i kraft den 1 juli 1982.

dels att utskottet under moment 12 bort hemställa

12. beträffande *studiemedlens totalbelopp*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2068 och med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om höjning av studiemedlen fr. o. m. den 1 juli 1982.

4. Äktamakeprövning, uppskov med återbetalning och medelsanvisning till studiemedel m. m. (mom. 13, 14 och 19)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Motionsyrkanden om" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att förbättringar inom studiestödssystemet kan genomföras genom omprioriteringar. I den socialdemokratiska partimotionen 949 har föreslagits att den fulla värdesäkringen av basbeloppet inom den allmänna försäkringen skall återställas. Härigenom får de studerande en reell förbättring av studiemedlen. Kostnaderna för förslaget såvitt avser studiemedlen, 30 milj. kr., kan finansieras genom ett återinförande av prövningen mot makes ekonomi vid studiemedelstilldelningen i den omfattning som gällde den 30 juni 1979. Detta skulle innebära att makes inkomst påverkade studiemedelstilldelningen först då inkomsten överstiger tre basbelopp per kalenderhalvår, dvs. – med nuvarande belopp – när maken har en årsinkomst över 100 000 kr. Från fördelningspolitisk synpunkt anser utskottet att detta

inte behöver väcka någon gensaga. I konsekvens med det anförda anser utskottet att regeringens förslag om lättnader i äktamakeprövningen vid uppskov med återbetalning av studiemedel bör avslås.

Medelsanvisningen till Studiemedel m. m. kan på grund av det anförda minskas med 21 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

dels att utskottet under momenten 13, 14 och 19 bort hemställa

13. beträffande *äktamakeprövning*

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 7 antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade lydelse av 4 kap. 17, 19 och 21 §§ studiestödslagen

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	4 kap. 17 §
Utöver vad som följer av 16 § minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår till heltidsstuderande för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar med en fyrtiofemtedel av den del av den studerandes förmögenhet som överstiger sex gånger basbeloppet.	Utöver vad som följer av 16 § minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår till heltidsstuderande för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar med *1.* en fyrtiofemtedel av den del av den studerandes förmögenhet som överstiger sex gånger basbeloppet, *eller* *2. om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, en fyrtiofemtedel av den del av makarnas sammanlagda förmögenhet som överstiger nio gånger basbeloppet.* *Om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar dessutom med två fyrtiofemtedelar av den del av makens inkomst under kalenderhalvåret som överstiger tre basbelopp.* *Är den studerande gift men lever han ej tillsammans med maken, äger första stycket 2 och andra stycket motsvarande tillämpning, i den mån detta följer av bestämmelser som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.*

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
19 §	
För deltidsstuderande minskas det belopp som utgår för ett kalenderhalvår enligt 13 § första stycket och 14 § för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med en niondel av den del av den studerandes inkomst under kalenderhalvåret som överstiger 140 procent av basbeloppet.	
Utöver vad som följer av första stycket minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår till deltidsstuderande för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med två fyrtiofemtedelar av den del av den studerandes förmögenhet som överstiger sex gånger basbeloppet.	Utöver vad som följer av första stycket minskas det belopp som enligt 13 § första stycket och 14 § utgår till deltidsstuderande för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med *1.* två fyrtiofemtedelar av den del av den studerandes förmögenhet som överstiger sex gånger basbeloppet, *eller* *2. om den studerande är gift och lever tillsammans med maken, två fyrtiofemtedelar av den del av makarnas sammanlagda förmögenhet som överstiger nio gånger basbeloppet.* *Om sådan studerande är gift och lever tillsammans med maken, minskas det belopp som utgår enligt 13 § första stycket och 14 § för varje hel, sammanhängande tidsperiod om 30 dagar med fyra fyrtiofemtedelar av den del av makens inkomst under kalenderhalvåret som överstiger 390 procent av basbeloppet.* *Är den studerande gift men lever han ej tillsammans med maken, äger andra stycket 2 och tredje stycket motsvarande tillämpning, i den mån detta följer av bestämmelse som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.*
21 §	
Som den studerandes inkomst under kalenderhalvåret enligt 16 och 19 §§ räknas den inkomst som han kan antagas komma att åtnjuta under kalenderhalvåret. Värdet av naturaförmåner fastställs av regeringen. Doktorrandstipendium, statligt eller statskommunalt bostadsbidrag, allmänt barnbidrag och annat studiestöd enligt denna lag än timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag räknas icke som inkomst.	*Bestämmelserna i första stycket äger motsvarande tillämpning vid beräkning av makes inkomst i fall som anges i 17 och 19 §§.*
Med förmögenhet förstås i 17 och 19 §§ skattepliktig förmögenhet enligt lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.	

14. *beträffande uppskov med återbetalning*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 8 avslår propositionens förslag till ändring av 8 kap. 31, 32 och 34 §§ studiestödslagen,

19. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 9 och med anledning av propositionen till Studiemedel m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 3 091 000 000 kr.

5. *Vuxenutbildningsavgift för egenföretagare* (mom. 21)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "När utskottet" och slutar med "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av att den övervägande delen av de medel som vuxenutbildningsavgiften inbringar används till ändamål där såväl arbetstagare som icke-arbetstagare har rätt att ta förmånerna i anspråk anser utskottet det skäligt att inte bara arbetsgivare utan även egenföretagare erlägger vuxenutbildningsavgift. Avgiften för egenföretagare bör såsom föreslagits i motion 1263 utgå med 0,20 % av avgiftsunderlaget fr. o. m. den 1 juli 1982.

dels att utskottet under moment 21 bort hemställa

21. beträffande *vuxenutbildningsavgift för egenföretagare*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 10 antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 § lagen (1981:691) om specialavgifter skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
3 kap. Egenavgifter	
1 §	
En försäkrad som avses i 1 kap. 2 § skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala	
1. sjukförsäkringsavgift,	1. sjukförsäkringsavgift,
2. folkpensionsavgift,	2. folkpensionsavgift,
3. tilläggspensionsavgift,	3. tilläggspensionsavgift,
4. delpensionsavgift,	4. delpensionsavgift,
5. barnomsorgsavgift *samt*	5. barnomsorgsavgift,

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
6. arbetsskadeavgift.	6. arbetsskadeavgift *samt*
	7. vuxenutbildningsavgift.
I fråga om avgiftssatserna gäller vad som föreskrivits i 2 kap. 1 §.	*Vuxenutbildningsavgiften utgör 0,20 procent av avgiftsunderlaget.* I fråga om *övriga* avgiftssatser gäller vad som föreskrivits i 2 kap. 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Vuxenutbildningsavgift enligt 3 kap. skall erläggas för hälften av den för år 1982 beräknade inkomsten av annat förvärvsarbete än anställning. Har sådant arbete icke utförts under månaderna juli–december, skall avgift ej erläggas. Befrielse från avgift medges av den lokala skattemyndigheten efter framställning senast den 31 augusti 1983 eller, om detta försummas, efter begäran om avkortning eller restitution av påförd avgift.

6. Storleken av timstudiestöd och inkomstbidrag (mom. 22 och 24)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det angeläget att såväl timstudiestödet som inkomstbidragets belopp ligger på en sådan nivå att det ger skälig kompensation för inkomstbortfall under studierna. Bibehålls stödnivån oförändrad för andra året i rad kan detta inverka menligt på rekryteringen till studierna. Förslaget i motion 1263 om en höjning av timstudiestödet till 35 kr. per timme och inkomstbidraget till 210 kr. per dygn bör därför genomföras,

dels att utskottet under momenten 22 och 24 bort hemställa

22. beträffande *timstudiestödets storlek*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 11 och med avslag på motion 1981/82:1738 yrkandena 1 och 2 antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade lydelse av 5 kap. 4 § studiestödslagen

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
	5 kap.
	4 §
Timstudiestöd utgör *33* kronor för studietimme enligt 3 § första stycket 1 och för timme enligt 3 § första stycket 2.	Timstudiestöd utgör *35* kronor för studietimme enligt 3 § första stycket 1 och för timme enligt 3 § första stycket 2.

24. beträffande *inkomstbidragets storlek*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 12 antar följande såsom Reservanternas förslag betecknade lydelse av 6 kap. 6 § studiestödslagen

Propositionens förslag	*Reservanternas förslag*
6 kap. 6 §	
Inkomstbidrag utgör *198* kronor för varje dygn.	Inkomstbidrag utgör *210* kronor för varje dygn.
Internatbidrag utgör 170 kr. för varje dygn.	

7. Ansökan om internatbidrag (mom. 25)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Såsom framhållits" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Förslaget i motionen grundar sig på ett förslag från CSN till regeringen år 1978. Detta förutsatte emellertid att andra än arbetstagare skulle ha rätt till dagstudiestöd i form av inkomstbidrag. Frågan härom har inte följts upp i någon proposition till riksdagen. Utskottet finner därför inte anledning tillstyrka bifall till motion 1739,

dels att utskottet under moment 25 bort hemställa

25. beträffande *ansökan om internatbidrag*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1739.

8. Bidrag till uppsökande verksamhet (mom. 27)

Maj Pehrsson (c), Margareta Andrén (fp), Gösta Andersson (c), Elis Andersson (c) och Arne Lindberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar med "uppsökande verksamhet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringens avvägning av på vilka olika ändamål tillgängliga vuxenavgiftsmedel bör fördelas är skälig och biträder därför propositionens förslag om oförändrat bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser. Det anförda innebär att utskottet avstyrker bifall till motion 1263 om en ökning av bidraget ävensom till förslagen i motion 1738 om en sänkning av bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser och att bidraget till planering av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer skall inrymmas i medlen för uppsökande verksamhet,

dels att utskottet under moment 27 bort hemställa

27. beträffande *bidrag till uppsökande verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1981/82:1263 yrkande 13 och motion 1981/82:1738 yrkande 3.

9. Bidrag till uppsökande verksamhet och till utbildning av studieorganisatörer m. m. (momenten 27 och 28)

Nils Carlshamre, Allan Åkerlind och Gullan Lindblad (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar med "uppsökande verksamhet" bort ha följande lydelse:

Bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser har under en följd av år höjts kraftigt och bör nu i besparingssyfte kunna begränsas med 20 %. Även bidraget till planering m. m. av uppsökande verksamhet och utbildning av fackliga studieorganisatörer bör kunna bli förmål för besparingar med hänsyn till att de senaste årens kraftiga uppräkningar av bidraget rimligen bör ha medfört en omfattande utbildning av studieorganisatörer. Utskottet biträder med det anförda förslagen i motion 1738 om att medel till bidraget till uppsökande verksamhet på arbetsplatser skall beräknas till 19,5 milj. kr. och att i medlen även skall inrymmas bidrag till planering m. m. av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer,

dels att utskottet under momenten 27 och 28 bort hemställa

27. beträffande *bidrag till uppsökande verksamhet*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1738 yrkande 3 och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om storleken av bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser,
28. beträffande *bidrag till utbildning av studieorganisatörer m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1738 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Ansvar m. m. för uppsökande verksamhet (mom. 29)

Nils Carlshamre, Allan Åkerlind och Gullan Lindblad (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "motion 948" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning har regeringen inte haft någon anledning att nu frångå sitt förslag föregående år om att studieförbunden bör ha ansvaret för den uppsökande verksamheten på arbetsplatser. Mot bakgrund av att det är studieförbunden som anordnar den timstudiestödsberättigande studiecirkelverksamheten bör de också ha möjlighet att presentera sitt utbud och

erbjuda sin service på arbetsplatserna och att samverka med de fackliga organisationerna. Utskottet anser därför att förslagen i motion 948 om att studieförbunden skall ha ansvaret för den uppsökande verksamheten på arbetsplatser och även vara mottagare av de statliga bidragen för verksamheten bör genomföras.

dels att utskottet under moment 29 bort hemställa

29. beträffande *ansvar m. m. för uppsökande verksamhet*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:948 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Medelsanvisning till vuxenstudiestöd m. m. (mom. 30)

Maj Pehrsson (c), Margareta Andrén (fp), Gösta Andersson (c), Elis Andersson (c) och Arne Lindberg (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "anslaget Vuxenstudiestöd m. m." bort ha följande lydelse:

Vad utskottet ovan anfört under förevarande avsnitt innebär att regeringens medelsanvisning till anslaget Vuxenstudiestöd m. m. bör bifallas.

dels att utskottet under moment 30 bort hemställa

30. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till propositionen och med avslag på motion 1981/82:1263 yrkandena 14 och 15 och motion 1981/82:1738 yrkandena 5 och 6 dels godkänner att 614 200 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m., dels till Vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 614 200 000 kr.

12. Medelsanvisning till vuxenstudiestöd m. m. (mom. 30)

Nils Carlshamre, Allan Åkerlind och Gullan Lindblad (alla m) anser under förutsättning av bifall till reservation 9 ovan

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "anslaget Vuxenstudiestöd m. m." bort ha följande lydelse:

Vad utskottet ovan anfört under förevarande avsnitt innebär att medlen till anslaget Vuxenstudiestöd m. m. kan minskas med 15,5 milj. kr.

dels att utskottet under moment 30 bort hemställa

30. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med anledning av motion 1981/82:1738 yrkandena

5 och 6 och med avslag på propositionen och motion 1981/82:1263 yrkandena 14 och 15 dels godkänner att 598 700 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m., dels till Vuxenstudiestöd m. m. för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 598 700 000 kr.

13. Timersättning vid grundutbildning för vuxna (mom. 31 och 32)

Sven Aspling, Helge Karlsson, Doris Håvik, Ralf Lindström, Lars-Åke Larsson, Ulla Johansson och Nils-Olof Gustafsson (alla s) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Utskottet som " och slutar med "för vuxna" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan tillstyrkt förslaget i motion 1263 om att timstudiestödets belopp skall höjas till 35 kr. per timme. I konsekvens härmed bör även ersättningen för den som förlorar inkomst vid deltagande i grundutbildning för vuxna höjas till samma belopp. Förslaget innebär att anslaget bör räknas upp med 2 milj. kr.

dels att utskottet under momenten 31 och 32 bort hemställa

31. beträffande *timersättningens storlek*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
32. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1263 yrkandena 17 och 18 och med anledning av propositionen dels godkänner att 25 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1982/83 används för att delvis finansiera anslaget Timersättning vid grundutbildning för vuxna, dels till Timersättning vid grundutbildning för vuxna för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 48 000 000 kr.

Särskilt yttrande

Timstudiestödets storlek

Nils Carlshamre, Allan Åkerlind och Gullan Lindblad (alla m) anför:

Timstudiestödet överstiger i åtskilliga fall den avtalsenliga lönen. Detta kan göra det ekonomiskt lönande för den enskilde att söka stödet. Timstudiestödet bör enligt vår uppfattning ha karaktär av kompensation för förlorad arbetsförtjänst och inte kunna utnyttjas som inkomstkälla. För att undanröja de negativa följderna av timstudiestödets nuvarande nivå och

samtidigt genomföra en viss besparing borde en sänkning av stödet till 30 kr. per timme övervägas. Med hänsyn till att något yrkande om en motsvarande sänkning av timersättningen vid grundutbildning för vuxna inte lagts fram avstår vi nu från att tillstyrka yrkandena 1 och 2 i motion 1738. Vi förutsätter emellertid att regeringen i nästa års budgetproposition beaktar våra synpunkter ovan.

Innehållsförteckning sid.

Propositionen ... 1
Motionerna ... 11
Utskottet ... 14
Centrala studiestödsnämnden m. m. ... 14
Studiehjälp m. m. ... 15
Studiemedel m. m. ... 19
Övriga motionsyrkanden om studiehjälp och studiemedel ... 21
Vuxenstudiestöd m. m. ... 22
Timersättning vid grundutbildning för vuxna ... 27
Hemställan ... 27
Reservationer ... 31
1. Vuxenutbildningsnämndernas sammansättning (s) ... 31
2. Förlängt barnbidrag, studiebidrag, resetillägg och medelsanvisning till studiehjälp m. m. (s) ... 31
3. Studiemedlens totalbelopp (m) ... 32
4. Äktamakeprövning, uppskov med återbetalning och medelsanvisning till studiemedel m. m. (s) ... 33
5. Vuxenutbildningsavgift för egenföretagare (s) ... 36
6. Storleken av timstudiestöd och inkomstbidrag (s) ... 37
7. Ansökan om internatbidrag (s) ... 38
8. Bidrag till uppsökande verksamhet (c, fp) ... 38
9. Bidrag till uppsökande verksamhet och till utbildning av studieorganisatörer m. m. (m) ... 39
10. Ansvar för uppsökande verksamhet (m) ... 39
11. Medelsanvisning till vuxenstudiestöd m. m. (c, fp) ... 40
12. Medelsanvisning till vuxenstudiestöd m. m. (m) ... 40
13. Timersättning vid grundutbildning för vuxna (s) ... 41
Särskilt yttrande om timstudiestödets storlek (m) ... 41